

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: *vedoucí práce*

Autor/ka práce: Bc. Lamija Delić

Název práce: Jugoslávská válka v bosenských médiích

Vedoucí práce: Mgr. Andrea Průchová Hružová Ph.D.

Oponent/tka: doc. Mgr. Martin Hájek Ph.D.

Navržené hodnocení: E

Zdůvodnění Vašeho hodnocení práce (zejména výhrad a kritických připomínek) rozepište podle níže uvedených kritérií.

1. Je cíl práce (výzkumná otázka) jasně formulován a odpovídají mu závěry? Je práce vhodně strukturována?

Předložená práce sestává z teoretických kapitol, metodologie, analytické části, usiluje o interpretaci, text je rámován úvodem i závěrem, a tedy dodržuje vhodnou strukturu. Výhrady lze mít k úvodní části, která představuje spíše chaotický vstup do diplomové práce, obsahuje mnohé jazykové nedostatky (na rozdíl od dalších částí textu asi neprošla jazykovou redakcí) a až do s. 3 nehovoří o hlavním tématu práce, jímž je mediální zprostředkování válečných konfliktů a jeho vliv na formování kolektivní paměti. Autorka zde také operuje s definicí médií, aniž by uváděla zdroj. Úvod by si zasloužil revizi a zpracování až od s. 3, vyjasnění definice historické paměti (s. 5) a kladení většího důrazu na zkoumanou skupinu, tj. perspektivu novinářů a novinářek profesně aktivních v jugoslávském konfliktu ve specifické oblasti Bihaće. Z hlediska struktury práce nacházím jako zbytečnou a rušivou kapitolu 2 „Vztah mezi médii a pamětí“, kde autorka (navzdory názvu kapitoly) o vztahu médií a paměti téměř nepojednává, ale seznamuje nás s literaturou z oblasti antické filozofie a psychologie. Navíc, tato kapitola obsahuje pouze jednu podkapitolu nazvanou „Paměť“ a o médiích se v ní nehovoří. Pripadá mi, že zde zůstala spíše omylem z původní verze práce. Z této kapitoly lze pracovat v kontextu výzkumu s teoriemi A. Assmann (s. 19), které by šlo přenést do kontextu první kapitoly.

Metodologická část je srozumitelně strukturovaná a popsána. Autorka zde (na rozdíl od úvodu) jasněji formuluje výzkumný problém, kdy již zdůrazňuje zkoumanou perspektivu novinářů a novinářek. VO2 je formulovaná s chybami, VO3 vyznívá spíše jako otázka vedlejší a měla by v ní být zdůrazněna perspektiva zkoumaných profesionálů, kteří válku mediálně pokrývali v době mediální infrastruktury 90. let (zjm. televize, radio a tisk). Závěr práce bohužel na VO otázky neodpovídá a je výrazně obecného charakteru. Autorka se v detailu nevztahuje ke své specifické studii, a stejně tak v případě kapitoly 8 „Interpretace“ jasně nesystematizuje výzkumná zjištění a pracuje více s teoretickým rámcem.

2. Opírá se autor/ka o dostatek literatury relevantní tématu práce? Využívá i cizojazyčné texty?

Autorka pracuje s dostatečným množstvím zahraniční literatury, kterou lze rozdělit zejména do dvou oblastí: textů z oblasti paměťových studií a válečnému zpravodajství se specifickým zdůrazněním textů a výzkumů týkajících se jugoslávské války. V tomto ohledu oceňuji, že autorka

na rozdíl o původní verze práce dopracovala čtvrtou kapitolu věnovanou vzhledu do dobové mediální scény v Bosně a Hercegovině. Zejména v případě základní práce M. Halbwachse by bylo vhodné, aby studentka pracovala s primární literaturou. V případě první teoretické kapitoly nejsou některá vysvětlení teoretických konceptů zcela jasná, např. systematizace typů kolektivní paměti v sekci 1. 2, na s. 11 zmínka o „vyučování a hanbě“ u Assmanna či na s. 13 při zmínce Halbwachsova pojetí komemorace vliv environmentálních faktorů na výběr a filtrování. Tyto nedostatky bych však zčásti přičítala nutnosti popasovat se s psaním rozsáhlého odborného textu v nově osvojeném jazyce. Nadbytečnost druhé kapitoly byla okomentována výše. Kapitola třetí „Zpravodajství a paměť“ v mnoha pasážích zbytečně opakuje již řečené informace a teze o fungování kolektivní paměti. Autorce bych doporučila srozumitelnější vstup do této kapitoly a silnější vztahování textu ke zkoumané problematice, např. na s. 22, kde se mluví o paměti novinářů a vzpomínkách na novináře či v 3.2.1, kde autorka může vybudovat vztah k VO3 (tvorba kolektivní paměti v nových podmínkách „zrychleného času“ a okamžité mediace, tzv. imediace). Skok k tabloidizaci médií by bylo vhodné lépe propojit se zbytkem textu a představení práce Zelizer (2021) zestručnit. Na konci této kapitoly bych redukovala počet citací z Kluna. Část čtvrté kapitoly 4.1 by bylo opět vhodné více vztáhnout k problematice paměti, např. závěrečnými dvěma větami. Pojednání o propagandě (4.1.1) bych pro vyjasnění terminologie opatřila definicí.

3. Jaká je kvalita použitých dat nebo zdrojů (včetně jejich výběru, sběru a popisu) a metod jejich analýzy?

Autorka podnikla až dvouhodinové polostrukturované rozhovory se skupinou šesti bývalých novinářů a novinářek z bosenskohercegovské oblasti Bihać, kteří o válce v Bosně a Hercegovině přímo zpravodajsky informovali prostřednictvím televize a radia. Získat si důvěru této skupiny jistě nebylo lehké a autorka vhodně píše o citlivosti tématu, o nichž s respondenty a respondentkami hovořila. Podařilo se jí sestavit genderově vyváženou skupinu respondentů, kterým v době války bylo 20 až 25 let (proto je překvapivá zmínka na s. 43 o „rozmanitosti v rámci věkového rozpětí“). Studentce se také podařilo hovořit se zástupci různých mediálních profesí (editoři, zpravodajci) a médií (TV, rozhlas). V etické části bych ještě více zvažila možnou angažovanost respondentů pro jejich profesní a politické pozice.

Analýza rozhovorů je představena v sedmé kapitole, kterou by bylo vhodné rozdělit do jednotlivých podkapitol podle tematických kategorií a kódů. V případě popisu pěti kategorií v úvodu této kapitoly a v jejím průběhu se mi nejeví kategorie jednotně prezentované a uchopené. Roli mohou hrát jazykové nejasnosti, ale např. kategorie 5 „Výzkum dědictví válečné žurnalistiky na paměť“ má dle úvodu této kapitoly mluvit o generačním přenosu vzpomínek na válku, ale v samotné analýze pak studentka specifikuje především povahu vzpomínek novinářů a novinářek. Přestože se autorka snažila rozdělení a pojmenování jednotlivých kategorií a kódů konzultovat, působí na mě ve finální podobě jejich zpracování nepřehledně a neukotveně. Přitom touto kapitolou prosvítají zajímavá zjištění, například o pojetí válečné reportážní práce novináři samotnými během války i po konfliktu, o paměťových tropech, které se objevovaly v dobovém válečném zpravodajství a jsou v něm přítomné i dnes (etnická nenávisť, vítězové vs. poražení) nebo využívání analogie regionálního konfliktu k popisu současného válečného konfliktu na Ukrajině. Autorka občas (ale od původní verze rozhodně méně) ve své interpretaci využívá opakování přímých výpovědí respondentů. Do analýzy je na dvou místech vložena práce Rieffa a komentáře o zklámání obyvatel regionu ze „Západu“ a západních médií. Nenacházím žádnou spojitost s uváděnými výpověďmi. Po formální stránce by bylo dobré respondentům přiřadit čísla či smyšlená jména, aby bylo možné se orientovat v jejich výpovědích. Někde tak může vypadnout identifikace novináře, jako např. na s. 48. Na s. 45 a 55 autorka zaměňuje kategorii za kód. V osmé kapitole nabývám pocitu, že se na s. 58-60 autorka sama ztratila ve využití „času“ a „ontologie“ podle Zelizer (2021) pro vlastní práci. Je zřejmé její pohroužení do tématu, avšak této části textu chybí srozumitelné formulování, navíc je

rušivé jeho specifické formátování odlišné od zbytku textu. Autorka mohla se Zelizer pracovat stručněji, sekci 8. 1 zjednodušit a nezapomenout zodpovědět VO. Alexanderovo (2004) pojetí kulturního traumatu je pro práci vhodné, ale mělo by najít rozpracování v teoretické pasáži. Jsou zde zbytečně použity dlouhé pasáže výpovědí. Nakonec se tak z osmé kapitoly spíše stává teoretická než interpretační část.

4. Jaká je kvalita argumentů, o něž autor/ka opírá závěry, k nimž dospěl/a?

Autorčiny závěry bohužel nejsou v textu jasně formulované. Jak ukazuje druhý odstavec komentáře k otázce č. 3 (viz výše), problémem je nejasná definice kategorií a práce s kódy, které však přinášejí zajímavá zjištění. Studentka však zjištění není schopná jasně pojmenovat, k čemuž by jí pomohlo zodpovězení VO, ani je diskutovat v kontextu teoretických konceptů, které spíše popisuje a méně již aplikuje.

5. Jsou v práci autora/autorčina tvrzení a zjištění jasně odlišena od tvrzení a zjištění převzatých?

Autorka se napříč prací snaží odkazovat na převzatá tvrzení, avšak v textu se nacházejí místa, kde opomíná uvádět zdroj definic. Například v úvodu studentka operuje s definicí médií, aniž by uváděla zdroj, což se děje také v případě třetí kapitoly, v níž nabízí definici žurnalistiky bez zdroje. Na s. 20 nabízí ukotvení tématu v realitě Bosny a Hercegoviny, avšak popis situace není jasný a přesnost zdrojů také ne. Na s. 24 chybí odkaz na konkrétní dílo Didi-Hubermana.

6. Jaká je úroveň odkazového aparátu, jazyka a dalších formálních náležitostí?

Práce by si zasloužila obsáhlejší jazykovou revizi. Zcela rozumím tomu, že studentka čelila nelehkému úkolu psaní rozsáhlého textu v nově osvojeném jazyce, bohužel však v pasážích napříč textem chybné formální a stylistické prvky vedou ke znejasnění obsahu. Text (palčivě zejména úvod) vykazuje mnohé nedostatky, např. překlepy (Coonerton v kap. 1), místy autorka přechyluje a jinde ne ženská příjmení, v případě některé literatury necituje správně, zjm. když odkazuje na text Zelizer jako na PDF, aniž by uváděla odborný článek v časopise, na s. 27 chybí odkaz na rok vydání Goffmanovy práce, na s. 41 se dvakrát opakuje „selektivně a selektivně“, odkazy na knihu Alexandra uvádí jako „Jeffrey C.“, chyby se objevují v poznámkovém aparátu pod čarou, např. poznámka 107 a uvedení strany 1972. Formátování osmé kapitoly, které se rozchází se zbytkem práce, se nejvíce jako vhodná volba, jelikož nevede k lepší srozumitelnosti napsaného.

7. Jiné přednosti a/nebo nedostatky, které neodpovídají výše uvedeným kritériím (jsou-li jaké).

Ráda bych vyzdvihla zájem studentky o zkoumané téma a velké nadšení projevené ve věci seznámení se s literaturou z oblasti sociologie paměti a válečné žurnalistiky. Mezi první a druhou verzí práce spatřuji posun zejména v prohloubení znalosti dobové mediální scény a v lepší práci s výpověďmi respondentů a respondentek.

8. Náměty na diskuzi při obhajobě práce.

1. Mohla by autorka jednoduše popsat jednotlivé kategorie uplatněné při analýze rozhovorů a vysvětlit rozdíly v nich?
2. Mohla by autorka jasně a stručně odpovědět na položené výzkumné otázky?
3. Jaký je dle autorky vztah respondentů/ek k imperativu objektivnosti a vyváženosti válečného zpravodajství, který autorka diskutuje v teoretické části?

9. Prohlašuji, že jsem se seznámil/a s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému: Theses Turnitin Ouriginal (Urkund)

Komentář k výsledku kontroly: Práce nevykazuje známky plagiarismu.

Celkové hodnocení práce:

Jak jsem uvedla v detailu výše, předkládaná práce autorky vykazuje vícero nedostatků. Nejasný a zdá se, že i narychlo psaný úvod, zařazení nadbytečné druhé kapitoly teorie, nedobře systematizovanou analytickou část s matoucími popisy kategorií, přičemž výzkumná zjištění by měla být jasněji formulována a VO dostatečně zodpovězeny. Vzhledem k tomu, že práce obsahuje mnohé formální a stylistické nedostatky, musím se přiklonit k hodnocení „E“, přestože bych ráda osobně hodnotila výše tak, aby má známka mohla reflektovat zájem studentky o výzkum a čas, který věnovala konzultacím.

Datum: 22. 1. 2024

Podpis: Mgr. Andrea Průchová Hrůzová Ph.D.